

kom arhivu, ali i u pazinskom i riječkom arhivu, Državnom arhivu u Veneciji, te u još nekim talijanskim gradovima. Pretpostavlja da arhivski fondovi Beča i Graza kriju dragocjene podatke o vezanosti mediteranskog i srednjoevropskog prostora.

Ivica Prlender

#### ADRIATICA MARITIMA 4, Zadar 1985, 244.

Časopis *Adriatica maritima* izdaje Zavod za povijesne znanosti Istraživačkog centra Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru. U ovom časopisu objavljuju se rasprave iz povijesti pomorstva i djelatnosti vezanih uz pomorstvo, odnosno o ulozi pomorstva u povijesnim događajima u srednjem i novom vijeku. Do sada su izašla četiri broja: 1/1974, 2/1978, 3/1979, 4/1985.

Stjepan Antoljak, Prvi bojni pohod Hrvata (Slavena) na Sipont (642) — U analizi podataka o neuspjelom napadu Slavena na Sipont (o. 642. g.) spomenutom u djelu Pavla Đakona »*Historia Langobardorum*«, objavljenom u »*Documenta*« F. Račkoga, autor pokušava odgovoriti na pitanja: odakle, kamo i s kojim ciljem su ti Slaveni pošli; kojim su putem prešli u južnu Italiju; što su bili po narodnosti; kakvi su bili njihovi brodovi i naoružanje; koliko ih je približno bilo; kako su izveli upad u Vojvodstvo Benevent. U traženju odgovora autor se služi uspored-bom podataka iz nekih izvora za doseljenje Slavena na Balkanski poluotok, datiranih od 6. do 13. st. Autor pokušava dokazati da su taj gusarski napad izveli vojnički dobro organizirani Hrvati uz pomoć stanovnika ostalih »jadranskih Sklavinija«, bez dogovora s Bizantom ili papom. U Italiju su se prebacili ploveći uz otoke brodovima, vjerojatno sličnim sagenama i kondurama, koje spominje Konstantin Porfirogenet, a u naoružanju nisu zaostajali za Langobardima.

Vjekoslav Maštrović, Neke posljedice pomorske blokade Dalmacije u doba francuske vladavine s posebnim osvrtom na upravno uređenje i naredbu iz 1809. g. o nadenim predmetima s brodova — Autor upozorava na neke posljedice pomorske blokade, najprije ruske (1806—1807), a zatim engleske flote (1807—1813) na pomorstvo i život u Dalmaciji na temelju građe iz Historijskog arhiva u Zadru. Zadatak pomorske blokade, odnosno ratnih i gusarskih operacija bio je prvenstveno uništavanje brodova koji su u službi Francuza, bez obzira na veličinu i nosivost. Jedna od posljedica blokade bila je velika oskudica na obali i otocima. U takvoj situaciji stanovnici su prisvajali sve što su našli na obali ili na moru. Pravo vlasništva nad nadenim predmetima zadarske vlasti su pokušale riješiti 1809. g. donošenjem naredbe o nadenim predmetima s brodova, ali arhivska građa, osvjetljavajući stanje na priobalnom pojasu, upućuje na to da je ona loše i manjkavo provedena.

Šime Peričić, Gusari i pirati na Sredozemlju poslije 1815. godine i dalmatinski pomorci — Jedna od posljedica pomorske blokade Dalmacije od 1806. do 1815. bila je i pojačana djelatnost pirata i gusara u Jadranskom moru. Podacima iz arhivske građe autor argumentira postojanje pirata i gusara i nakon tog perioda, u Jadranu, kao i na cijelom mediteranskom prostoru. Posljednji incident u Jadranu zbilo se 1854. g. Autor smatra netočnom tezu o nestanku piratstva i gusarenja nakon francuske okupacije Alžira, a navodi i neke od posljedica piratskih i gusarskih akcija na pomorstvo Dalmacije.

Ivan Pederin, More i jadranska Hrvatska u časopisu »*Vijenac*« (1869—1903) — Autor se bavi temom kakva se rijetko nalazi u našim historijskim časopisima. Analizirajući članke u »*Vijencu*« koji su vezani uz obalne krajeve, autor

overtava jedan dio tadašnjeg hrvatsko-slavonskog društva, podlogu i način njihovog razmišljanja. Upravo u to vrijeme stvaraju se nazori prema kojima hrvatski jadranski prostor igra veliku ulogu, a nastaju, sukladno tome, i nacionalni mitovi prisutni i danas (Grgur Ninski, knez Branimir).

Radojica F. Barbalić, Zapljena dvaju riječkih parobroda u rusko-japanskom ratu 1905. g. — Zarobljavanje parobroda »Burma« i »Sijam«, riječkoga brodarskog dioničarskog društva »Oriente«, rekonstruirano pomoću arhivske građe zanimljivo je kao crtica iz povijesti pomorstva, ali i kao primjer dometa naše tadašnje pomorske trgovine.

Alena Fazinić, Zapisi iz jednog brodskog dnevnika s početka XIX stoljeća — Brodski dnevnik austrijskog brigantina »Baronessa d'Ottensfels« koji se čuva u Muzeju Korčule, vrijedan je dokument koji osvjetljava probleme pomorstva i trgovine na početku 19. st. i uvjete života na jedrenjacima tog vremena.

Roman Jelić, Ribarstvo i ribarski običaji u Malom Ižu — Autor daje pregled povijesti ribarstva u selu Malom Ižu na otoku Ižu, od prvih spomena u 15. st. do kulminacije pred II. svjetski rat. Opisuje brodove tipa leut i gajeta, njihovu opremu i održavanje, opis 27 mreža i 11 ribarskih sprava koje su se upotrebljavale, te niz običaja, od međusobnih odnosa do specifične meteorološke orijentacije koju su stvorili. Usto je naveden i rječnik izraza.

Josip Basioli, Stoljeće industrije za preradu ribe u Dalmaciji — Cjelovit pregled djelatnosti tvornica za preradu ribe u Dalmaciji pokazuje razvoj ove industrijske grane od osamdesetih godina 19. st., a zasniva se na kvantitativnim metodama. Autor ne ostaje samo na statističkim prikazima, već podatke analizira stavljajući ih u pripadajući ekonomsko-tehnološki i društveni kontekst i na taj način objašnjava probleme koji stvaraju raskorak između samih proizvodnih mogućnosti i stvarnih rezultata.

Zdravka Jelaska

H I S T O R I J S K I  
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb  
Ivan KAMPUS, Zagreb  
Tomislav RAUKAR, Zagreb  
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK  
Ivan KAMPUS

LEKTOR I KOREKTOR  
Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske  
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Časopis izlazi jednom godišnje

Narudžbe šalžite na adresu:  
Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 5000 din.

Izdavanje časopisa sufinancira  
Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1988.